

N:o 25.

Ank. till Riksd. Kansli den 30 April 1875, kl. 2 e. m.

Andra Kammarens Enskilda Utskotts Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändringar i Andra Kammarens arbetsordning.

Till Utskottet har från Andra Kammaren blifvit hänvisad en af Herr *A. Gumælius* väckt motion (N:o 167) af följande lydelse:

“Jag tillåter mig härmed vördsamt föreslå följande ändringar i Andra Kammarrens arbetsordning:

i § 15, mom. 2: att protokolls uppläsande i Kammaren måtte försiggå vid det sammanträde, som inträffar näst efter den i samma paragrafs mom. 4 omförmälda granskningstidens utgång;

i samma § mom. 4 första tredjedelen: att, då Kammaren håller blott ett sammanträde på dagen, yttrandena skola i Kammarrens kansli finnas för genomläsning och rättelse tillgängliga senast dagen derefter kl. 10 f. m. och *der förblifva* under nästföljande 24 timmar. Hållas på en dag både för- och eftermiddagssammanträden, torde man ännu böra bibehålla den nuvarande uppsättnings-tiden, men torde i sådant fall granskningstiden af 24 timmar böra räknas från kl. 10 f. m. andra dagen efter sammanträdesdagen. Mot momentets senare två tredjedelar har jag ingenting att invända;

i § 26 mom. 1 eller på annan lämplig plats föreslås ett tillägg af innehåll, att ledamot, som åtnjutit ledighet, skall till Kammarrens protokoll anmäla tiden för sin återkomst till riksdagen.

Då jemväl andra delar af arbetsordningen, än de här af mig påpekade, exempelvis § 14 om talareplats, torde numera böra, på grund af yunnen erfarenhet, undergå ändring, hemställer jag ytterligare och reservationsvis,

Bih. till Riksd. Prot. 1875. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 18 Häft.

att det Utskott, som kan komma att få uppdrag handlägga dessa ändringsförslag, måtte taga i öfvervägande, huruvida jemväl andra ändringar i arbetsordningen månde vara ändamålsenliga, och i sådan händelse till dylika ändringar uppgöra förslag.“

Nu gällande föreskrifter i Andra Kammarens arbetsordning bestämma i ofvan åberopade § 15,

i mom. 2: att protokollets uppläsande i Kammaren skall ske *7:de dagen efter plenidagen* eller, i händelse Kammaren då icke sammanträder, *vid näst der- efter inträffande sammanträde*; samt

i mom. 4: att yttrande, som ledamot under öfverläggning i ett ärende afgifvit, skall *senast andra dagen derefter* kl. 10 f. m. finnas för genomläsning tillgängligt i Kammarens kansli och för sådant ändamål der förblifva under nästföljande 4 dagar.

De af motionären föreslagna förändringarne härutinnan afse således:

att — under förutsättning, det Kammaren håller blott *ett* sammanträde på dagen — yttrandena skola vara i Kammarens kansli tillgängliga kl. 10 f. m. *första* dagen efter sammanträdet i stället för, hvad för närvarande är bestämdt, *andra* dagen vid samma tid;

att — under samma förutsättning — den Kammarens ledamöter nu tillkommande granskningstid skall inskränkas till mindre än fjerdedelen af den nuvarande, nemligen till 24 timmar;

att — derest *både för och eftermiddagssammanträden* hållas på samma dag — nu föreskrifna tid för protokollsupsättningen skall bibehållas oförändrad, men granskningstiden, räknad från nämnda tid, inskränkas till 24 timmar; samt

att tiden för uppsättningen af den s. k. protokollsstommen äfvensom för dennas justering i Kammaren skall förkortas i samma mån som, enligt hvad nyss är sagdt, inskränkning egt rum med afseende på tiden för uppsättning och granskning af Kammarledamöternes yttranden.

Lika med motionären, anser Utskottet önskvärdt, att Kammarens protokoll må kunna utdelas tidigare än omständigheterna nu medgifva; men de åtgärder, hvilka, för vinnande af detta ändamål, af motionären föreslagits, anser sig Utskottet icke kunna tillmäta samma betydelse, som af honom antagits.

Vida mera än de af motionären berörda förhållanden synes nemligen, efter hvad erfarenheten ådagalagt, långsamheten i protokollets tryckning bidragit till att föranleda den oegentlighet, hvars afhjelpande man i allmänhet önskar, om än denna oegentlighet, till sin betydelse, icke af alla skattas lika. Förändrade anordningar, afseende att befordra en *snabbare tryckning* af Kammarens protokoll, torde derföre vara att föredraga framför förändringar i dess arbetsordning, hvilka, sådana de af motionären blifvit föreslagna, synas innebära långtifrån visshet om att medföra med dem afsedd vinst.

I och för befordrande af snabbare, så väl som säkrare *utskrifning* af protokollen har redan, under loppet af denna riksdag, inom Kammaren vidtagits åtskilliga anordningar. Sålunda har antalet af de notarier, hvilka det åligger att anteckna af ledamöterna afgifna anförenden, blifvit ökad från 12, som det utgjorde under 1874 års riksdag, till 16, som det för närvarande utgör. Och, i sammanhang med denna ökning i antal "tecknande notarier", har, för underlåtande af utskrifningen af dessas anteckningar, deras protokollsöringstid inskränkt för hvarje särskild deras sittning från en timme till $\frac{1}{4}$ timme. Likaledes hafva, i och för kontroll öfver nämnde notariers uppsatser, derjemte tillkommit ytterligare s. k. "kontrollerande notarier", hvilka hafva till uppgift att, under ärendenas behandling inom Kammaren, äfven för sin del föra anteckningar, och att, på grund af dessa, sedermera genomgå och granska de tecknande notariernes arbeten, innan dessa sistnämnda uti Kammarens kansli framläggas inför ledamöterna till slutlig granskning och justering. De kontrollerande notariernes antal utgör för närvarande tre, och hvarderas sittningstid uppgår, under ett till tiden normalt sammanträde, vanligen till 2 à 3 timmar.

Med de arbetskrafter, hvilka sålunda för närvarande äro att tillgå, anser Utskottet, på grund af hvad erfarenheten inom Kammarens kansli hittills i allmänhet angående behöflig tid för uppsättandet och kontrollen af protokollen visat:

att, då på en dag *endast förmiddagsplenum* hålles, protokollen för det samma böra, granskade af de kontrollerande notarierna, kunna inför ledamöterna till justering framläggas i Kammarens kansli *första* dagen efter sammanträdet, senast *kl. 1 e. m.*

att, då på en dag *endast eftermiddagsplenum* eger rum, sådant framläggande bör kunna ske äfven *första* dagen efter sammanträdet, senast *kl. 6 e. m.*, samt

att, då på *samma* dag både för- och eftermiddagsplena inträffa, framläggandet till justering bör kunna ega rum, hvad förmiddagsplenum beträffar, *senast kl. 6 e. m. första* dagen, samt, hvad angår eftermiddagsplenum, senast *kl. 1 e. m. andra* dagen efter sammanträdet.

Då hos de protokollsörande aldrig torde kunna påräknas en fullt likartad skicklighet och vana, är naturligtvis att förutse, det ett snabbare utförande af ifrågavarande arbete än här angifvits, också kan förekomma. Detta förhållande synes emellertid icke böra framkalla ett bestämmande om förkortning i redan föreskrifna yttersta tidsgräns, om än, i enlighet med motionärens förslag, det skulle gälla endast en eller annan timme *under* hvad här ofvan antagits; och detta så mycket mindre som, äfven enligt nu gällande föreskrifter, det åligger kansliet att, om görligt, framlägga protokollen till justering *före* den tid, hvilken som den senaste der blifvit upptagen; en skyldighet, som, Utskottet är

derom förvissadt, vederbörande ingalunda skola underlåta att i möjligaste mån uppfylla.

Den tidsvinst, obetydlig som den blefve, hvilken uti ifrågavarande hänseende af motionären åsyftas, torde således icke kunna vinnas på annat sätt än medelst en än ytterligare ökning i arbetskraft, hvilket åter komme att föranleda äfven en ytterligare tillväxt i utgift, efter Utskottets åsigt mera än öfvervägande den åsyftade fördelen.

På nu angifna grunder anser sig Utskottet icke kunna instämma i det förslag till ändringar uti § 15 mom. 4 af nu gällande "Arbetsordning", hvilket af motionären blifvit framställt med afseende på tiden för protokollens inlemnande uti Kammarens kansli.

Hvad nu vidkommer motionärens förslag att från 4 dagar, oberäknadt dagen för protokollens inlemnande till Kammarens kansli, till 24 timmar inskränka ledamöternes *granskningstid*, är gifvet, att en sådan inskränkning komme att medföra en motsvarande tidsvinst i och för protokollens utlemnande till tryckning. Den, äfven efter Utskottets uppfattning, för det omedelbart angifna ändamålet väl rymliga tid, som för närvarande är Kammarens ledamöter tillmätt i och för granskning af deras yttranden, torde emellertid vara tilltagen, så som den är, icke allenast för nämnda ändamål utan äfven af andra orsaker.

Omöjligheten att på förhand beräkna, huru sammanträdena inom Kammarren komma att infalla, gör nemligen äfvenledes omöjligt att, på annat sätt än ensamt genom förutsättande af vissa, mera eller mindre godtyckligt antagna melantider för sammanträdena, söka en grund för bestämmande af en gränstid, så för protokollens uppsättande af notarierna som för deras granskande af Kammarledamöterna. Att ett sådant antagande, äfven om det vore grundadt på bestämda normala förhållanden, likväl ingalunda kan blifva tillämpligt vid alla tillfällen, är gifvet, och erfarenheten har, redan mera än tillräckligt, bevisat detta, samt lär väl också, utan tvifvel, fortfarande komma att ådagalägga detsamma. Den rymlighet, som, med afseende på granskningstiden, för närvarande är gällande, torde derföre också få anses beräknad på att, vare sig helt och hållet undanrödja eller, der så möjligen ej kan ske, betydligt utjemna de svårigheter, hvilka kunna förekomma vid så obestämda förhållanden som de, hvilka uti ifrågavarande sak visat sig vara rådande. Denna rymlighet medgifver eller bör åtminstone medgifva, i de allra flesta fall, fasthållandet och iakttagandet af den bestämda yttersta gränstiden för protokollens försättande i det skick, att de kunna till tryckning utlemnas, om än detta, vid tätt på hvarandra följande sammanträden inom Kammarren, då måste ske, till en del, på bekostnad af eller genom nedsättning uti den tid, som för yttrandenas granskning är vederbörande ledamöter anslagen, ett fasthållande, som ingalunda skulle kunna ega rum, om nuvarande granskningstid, på sätt motionären föreslagit, nedsattes till 24 timmar.

Äfven oberoende af hvad nu blifvit nämnt, torde en så beskaffad nedsättning, som regel uppställd, ingalunda vara önskvärd, om nemligen i betraktande tages: dels de tränga arbetena i Riksdagens Utskott, hvilka påtagligen komme att, hvad Utskottsledamöter beträffar, medföra ytterlig svårighet, om icke emellanåt till och med omöjlighet, att på den ifrågasatta tiden granska sina i Kam-maren hafda yttranden; dels den omständigheten, att lätteligen kan inträffa, det icke någon annan tid blefve öfrig för detta granskningsarbete än den under pågående Kammar-sammanträde; och om äfven stundom, redan nu, sådan tid för ifrågavarande ändamål användes, torde dock ingalunda vara riktigt att, genom en ovilkorlig föreskrift göra detta till en nödvändighet.

Den af motionären föreslagna inskränkningen i den vederbörande nu medgifna tid för granskning af sina yttranden, synes därför medföra åtskilliga olägenheter utan att leda till annan fördel än att, för särskilda fall, flere eller färre allt efter omständigheterna, protokollen skulle till tryckning blifva färdiga ett par dagar förr, än om nu i berörda afseenden gällande föreskrifter fortfarande tillämpas. Den förnämligaste vinsten af en förändrad anordning härutinnan torde i sådant fall kunna blifva en något tidigare utdelning, än nu låter sig göra, af Kammarens protokoll; men som helt obetydlig torde denna vinst vara att betrakta, om icke, genom liknande åtgärder från Medkammarens sida, likställighet, med hänsyn till *dess* protokollutdelning, jemväl kan erhållas. Ett hinder deremot ligger emellertid i det afslag, hvilket helt nyligen mött ett, med det af motionären afgifna i hufvudsak öfverensstämmande uti Första Kam-maren framställt förslag.

Den af motionären föreslagna nedsättningen i Kammarledamöternes granskningstid till 24 timmar, anser sig Utskottet, på grund af nu anförda skäl, icke kunna förorda.

Då den af motionären ifrågasatta förändringen af arbetsordningen i § 15 mom. 2, angående tiden för protokollsstommens uppläsning i Kam-maren, torde få betraktas som stående i samband med och i beroende af i motionen föreslagna, ofvan behandlade ändringar i mom. 4 af samma §, följer af här förut afgifna yttranden angående sistnämnda mom., det Utskottet icke kan biträda motionärens ändringsförslag beträffande förstnämnda mom. 2.

Icke heller anser sig Utskottet kunna förorda, att, på sätt motionären föreslagit, "i § 26 eller på annan lämplig plats" intages en föreskrift, det "leda-mot, som åtnjutit ledighet, skall till Kam-marens protokoll anmäla tiden för sin återkomst till riksdagen". Ett fullständigt genomförande af den grundtanke, som torde hafva varit bestämmande vid uppställande af den sålunda föreslagna nya föreskriften, synes Utskottet kunna leda till en sådan utsträckning, att tillämpning af densamma ingalunda kunde undgå att uppväcka ogillande, på samma gång deri komme att ligga ett, efter Utskottets åsigt, hvarken lämpligt eller be-fogadt uttryck af misstroende mot Kam-marens ledamöter.

Om än endast ett genomförande delvis af samma grundtanke komme i fråga — hvad också det framställda förslaget innebär — torde dock äfven detta böra undvikas, helst en sådan tillämpning, uteslutande för i motionen upptagna fall, skulle, oberäknadt att den delade de olägenheter, hvilka komme att följa af ett genomgående utförande af samma tanke, derjemte medföra en temligen påfallande olikställighet emellan fall, hvilka, med afseende på sin beskaffenhet, dock på det hela vore i grunden sinsemellan fullt lika.

Hvad slutligen angår motionärens "ytterligare och reservationsvis" gjorda ifrågasättande af ändringar i Kammarens nu gällande arbetsordning utöfver de, i motionen särskildt framlagda ändringsförslagen, och beträffande hvilka senare yttrande ofvan blifvit afgifvet, har Utskottet icke funnit nuvarande förhållanden påkalla, från dess sida, något förslag.

Med anledning af hvad ofvan angående de särskilda punkterna i motionen blifvit anfördt, får Utskottet vördsamt hemställa:

att de uti ifrågavarande motion framställda förslag till ändring uti § 15 mom. 2 och 4, samt om tillägg till § 26 mom. 1 uti Kammarens nu gällande arbetsordning icke må af Kammarerna bifallas.

Stockholm den 29 April 1875.

På Utskottets vägnar:

J. Sjöberg.

Reservation:

af Herr *A. Gumælius*, som ansåg Utskottets betänkande böra, efter en kort redogörelse för motionens innehåll, lyda ungefär sålunda:

Utskottet har funnit sig behöfva någon tid för att sätta sig in i de förhållanden, som i motionen omnämnas, särskildt i frågorna om protokollets uppställande och granskning (§ 15 mom. 2 och 4), samt för att dels inhemta, huruvida de i år vidtagna ändringarne i notariernes arbetsätt funnes motsvara afsigten dermed, dels afvakta om möjligen en ifrågasatt fördelning af Andra Kammarens plena kunde komma att tillämpas så, att i regeln ej två plena hölles samma dag, hvilket för god arbetsordning vore af vigt, dels ock erfara, i hvilken mån Riksdagens tryck påskyndas äfven utan åtgärder på de områden, som falla under Utskottets pröfning. Dessutom har Utskottet velat taga i öfvervägande, om det ligger någon synnerlig vigt deruppå, att allmänheten erhåller riksdagstrycket en eller annan dag tidigare, hvarvid icke kan lemnas utan afseende, att antalet prenumeranter å detta tryck är mycket litet, utan att det lär kunna med visshet förutsägas, huruvida antalet skulle i betydligare mån växa, ifall offentliggörandet än vidare påskyndades genom att undanröjda de hinder, som här och hvar ligga i vägen för dess fortgång.

Kammarledamöternes bekvämlighet har icke heller fått lemnas ur sigte.

Ytterligare har Utskottet trott sig finna det i Sverige alldeles omöjligt att kunna få protokollen i allmänhetens händer inom helt få dagar efter hvarje plenum och har uppgjort beräkningar, egnade att ådagalägga en sådan omöjlighet, men tvekar att göra ett bestämdt påstående i denna riktning, då Utskottet icke tilltror sig $\frac{1}{2}$ förklara, att den skyndsamhet i fråga om protokollstryckningen, som vunnits i andra konstitutionela stater, jemväl i Norge och Danmark, skulle vara absolut omöjlig att i Sverige ens så pass närmelsevis uppnås, att här kunde på sju dagar vinnas, hvad i andra länder sker på tu.

För att rätt fullfölja sina studier hade Utskottet minst behöft tid till riksdagens slut, men vill dock redan nu, utan vidare bestämdt uttalande om här antydda kinkiga ämnen, så till vida yttra sig positivt, att det efter Utskottets mening icke kan ett par veckor före en riksdags afslutande vara nyttigt ändra ordningen för en Kammares löpande arbeten, helst dessa just vid den tiden under stark påtryckning finna sig i ett skick, som trotsar noggrant genomförande af hvilken som helst för vanliga förhållanden uppställd arbetsordning. Alltså afstyrker Utskottet ändringar, med hänsyn till denna riksdags sista dagar, i arbetsordningens bestämmelser om protokollet och dess granskning.

Hvad åter angår motsvarande stadganden i arbetsordningen för kommande Riksdagars Andra Kammarer, anser Utskottet sig icke lämpligt att dermed taga

befattning, utan vill alltså hemställa, att för närvarande intet beslut i den delen må fattas.

De ändringar, som i öfrigt ifrågasatts, dels af motionären, dels af andre ledamöter inom Utskottet, såsom i § 1 mom. 1, § 19 mom. 3, § 26 mom. 1 o. s. v., äro alla af mindre vikt än de af Utskottet redan afstyrkta, och torde således utan olägenhet kunna tills vidare anstå.

Vid sådant förhållande hemställer Utskottet:

att Kammaren icke för närvarande må besluta några ändringar i sin arbetsordning.

Herr *Sjöberg* och Friherre *von Schulzenheim* hafva begärt få antecknadt, att de af sjukdom varit hindrade att deltaga i det sammanträde af Utskottet, då beslut i anledning af motionen fattades.

Rättelse

i Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 9 (i samlingen N:o 24.)

Sid. 6, rad. 4 och 5 nedifr. står: tillfyllestgörande,
läs: icke tillfyllestgörande,
